

ISSN 2181-9130

Doi Journal 10.26739/2181-9130

ҲУҚУҚИЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

11 ЖИЛД, 10 СОН

ЖУРНАЛ ПРАВОВЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ

ТОМ 11, НОМЕР 10

JOURNAL OF LAW RESEARCH

VOLUME 11, ISSUE 10

ТОШКЕНТ-2026

ҲУҚУҚИЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ ПРАВОВЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ | JOURNAL OF LAW RESEARCH

№10 (2026) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9130-2026-10>

Бош муҳаррир:
Главный редактор:
Chief Editor:

Abdurasulova Qumriniso Raimqulovna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Бош муҳаррир ўринбосари:
Заместитель главного редактора:
Deputy Chief Editor:

Fayziev Shoxrud Farmonovich
yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

ТАҲРИРИЙ МАСЛАҲАТ КЕНГАШИ | РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ | EDITORIAL BOARD

12.00.01 - ДАВЛАТ ВА ҲУҚУҚ НАЗАРИЯСИ ВА ТАРИХИ. ҲУҚУҚИЙ ТАЪЛИМОТЛАР ТАРИХИ / ТЕОРИЯ ПРАВА И ГОСУДАРСТВА, ИСТОРИЯ ПРАВОВЫХ УЧЕНИЙ / THEORY OF LAW AND STATE, HISTORY OF LEGAL DOCTRINES

Boboyev Halimboy Boboyevich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Ahmedshaeva Mavlyuda Axatovna

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Adilxodjayeva Surayyo Maxkamovna

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Sattorov Abdug'affor

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Yosuke Shamoto

yuridik fanlar doktori, professor (Yaponiya)

Umarxanova Dildora Sharipxanovna

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Nematov Jo'rabek Nematilloevich

yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

12.00.02 - КОНСТИТУЦИОННЫЙ ҲУҚУҚ, МАЪМУРИЙ ҲУҚУҚ, МОЛИЯ ВА БОЖХОНА ҲУҚУҚИ / КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО; АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО; ФИНАНСОВОЕ ПРАВО / CONSTITUTIONAL LAW; ADMINISTRATIVE LAW; FINANCIAL RIGHT

Malikova Gulchexra

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Xusanov Ozod Tillabayevich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Selimanova Svetlana Mixaylovna

yuridik fanlar doktori (O'zbekiston)

Xvan Leonid Borisovich

yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

Peshkova Xristina Vyacheslavovna

yuridik fanlar doktori, dotsent (Rossiya)

Sung Un Lee

yuridik fanlar doktori, professor (Janubiy Koreya)

12.00.03 - ҲУҚУҚРОЛИК ҲУҚУҚИ. ТАДБИРКОРЛИК ҲУҚУҚИ. ОИЛА ҲУҚУҚИ. ХАЛҚАРО ХУСУСИЙ ҲУҚУҚ / ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО; ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО; СЕМЕЙНОЕ ПРАВО; МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО / CIVIL LAW; BUSINESS LAW; FAMILY LAW; PRIVATE INTERNATIONAL LAW

Oqyulov Omonboy

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Ro'zinazarov Shuhrat Nuraliyevich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Ruziyev Rustam Jabborovich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Borotov Mirodiljon Xomudjonovich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Toshev Boboqul Norqobilovich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Shomuxamedova Zamira Shoislamovna

yuridik fanlar doktori, (O'zbekiston)

Ahmad Issa Altweissi

yuridik fanlar doktori, professor (Iordaniya)

Mexmonov Kambariddin Miradxanovich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

12.00.04 - ҲУҚУҚРОЛИК ПРОЦЕССУАЛ ҲУҚУҚИ. ХЎЖАЛИК ПРОЦЕССУАЛ ҲУҚУҚИ. ҲАҚАМЛИК ЖАРАЁНИ ВА МЕДИАЦИЯ / ГРАЖДАНСКОЕ ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ПРАВО; ХОЗЯЙСТВЕННОЕ ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ПРАВО; АРБИТРАЖНЫЙ ПРОЦЕСС И МЕДИАЦИЯ / CIVIL PROCEDURE LAW; ECONOMIC PROCEDURAL LAW; ARBITRATION PROCESS AND MEDIATION

Esanova Zamira Normurodovna

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Mamasidiqov Muzaffar Musajonovich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Jason A.

Kanton Federal sud markazi (AQSH)

Borut Strazisar

Yuridik bo'lim boshlig'i (Sloveniya)

12.00.05 - МЕҲНАТ ҲУҚУҚИ. ИЖТИМОИЙ ТАЪМИНОТ ҲУҚУҚИ / ТРУДОВОЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦИАЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ / THE LABOR LAW; SOCIAL SECURITY LAW

Usmanova Muborak Akmalxanovna

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Gasanov Mixail Yuriyevich

yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

Sattorova Gulnoza Djurakulovna

yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

Murodova Gulnora

yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

Denisov Gleb

yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)

Fayziyev Shuxrat Xasanovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Usmonov Muhammadi Bahridinovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Xolmuminov Juma
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Jo'rayev Yuldash Achilovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Nurmatov Mirg'olib Mirzayevich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Po'latov Baxtiyor Xalilovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Salomov Baxrom Salomovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Osmonaliyev Qayrat
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Mirzayev Aziz
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Aleksey Kibalnik
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)
Kudryavtsev Vladislav Leonidovich
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)
Sergey Shoshin
yuridik fanlar doktori, dotsent (Rossiya)
James B.
Eaglin Federal sud markazi (AQSH)

Rustambayev Mirzayusup Hakimovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Zufarov Rustam Axmedovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Kabulov Rustam
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Rajabova Mavjuda Abdullayevna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Ismailov Isomiddin
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Hamidov Nurmuhammad Orif o'g'li
yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (O'zbekiston)
Yuldoshev Rifat Raxmadjonovich
yuridik fanlar doktori, professor (Tojikiston)
Djansarayeva Rima Ernatovna
yuridik fanlar doktori, professor (Qozog'iston)
Yelena Antonyan Aleksandrovna
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)
Matthew Light
yuridik fanlar doktori, professor (Kanada)
Qo'shayev Nurali Mahmudovich
yuridik fanlar nomzodi, dotsent (O'zbekiston)

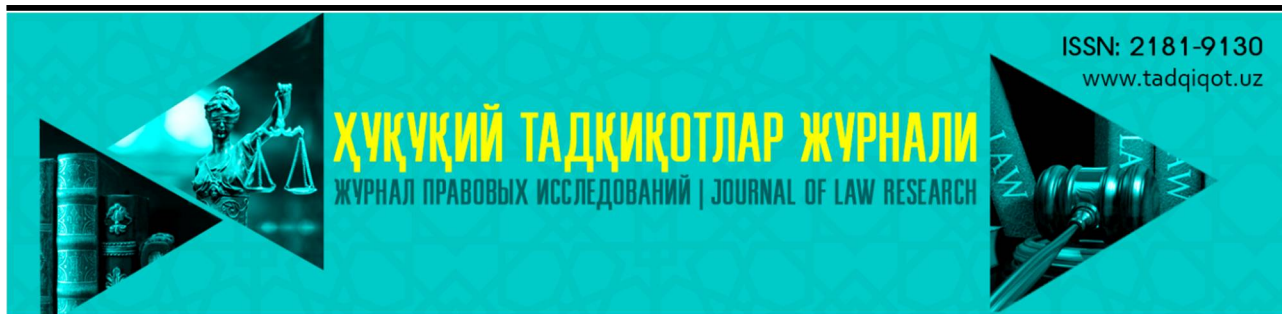
Inog'omjonova Zumratxon Fatxullayevna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Pulatov Yuriy Safiyevich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
To'laganova Gulchehra Zaxitovna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Muxiddinov Faxriddin Muxiddinovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Mirazov Davron Miragzamovich
yuridik fanlar doktori (O'zbekiston)
Rijakov Aleksandr Petrovich
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)

Stoyko Nikolay Genadyevich
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)
Iskandarov Zayniddin
yuridik fanlar doktori, professor (Tojikiston)
Sergey Pen
yuridik fanlar doktori, professor (Qozog'iston)
Aleksey Purs
yuridik fanlar doktori, dotsent (Belarus)
Jurgen Maurer
yuridik fanlar doktori, professor (Germaniya)
Kevin Curtin
yuridik fanlar doktori, professor (AQSH)

Ismoilov Bahodir Islamovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Matkarimova Gulchehra Abdusamatovna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Yuldasheva Govxerjan
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Alexander Trunk
yuridik fanlar doktori, professor (Germaniya)

1. Sodikov Akmal Shavkat ugli, Youwei Yan FROM OFFICIAL PUBLICATION TO EFFECTIVE USE: THE EVOLUTION OF STATE MECHANISMS FOR ENSURING THE DISSEMINATION AND USE OF LEGAL INFORMATION.....	5
2. Чжэн Юли СТРУКТУРА И МЕХАНИЗМ РЕАЛИЗАЦИИ ПОЗИТИВНЫХ ЗАЩИТНЫХ ОБЯЗАННОСТЕЙ ГОСУДАРСТВА В ЦИФРОВОЙ СРЕДЕ: НА ПРИМЕРЕ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ КИБЕРБУЛЛИНГУ В ОТНОШЕНИИ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ В КИТАЕ И УЗБЕКИСТАНЕ.....	16
3. Батиров Шерзод Амнджанович ПРАВОВОЙ СТАТУС ИНОСТРАННОГО ИНЖЕНЕРА-КОНСУЛЬТАНТА В СТРОИТЕЛЬНЫХ СПОРАХ С УЧАСТИЕМ ГОСУДАРСТВЕННОГО ЗАКАЗЧИКА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	32
4. Усмонов Восид Мухаммадиевич ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИДА МУАЛЛИФЛАРНИНГ МУЛКИЙ ҲУҚУҚИНИ ТАЪМИНЛАШ МАСАЛАЛАРИ.....	40
5. Джалалов Адхам Ахматжонович ВОЯГА ЕТМАГАНЛАР ИШТИРОКИДАГИ ПОРНОГРАФИЯ АЙЛАНМАСИ: ЖИНОЙ ЖАВОБГАРЛИК ЁШИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ МУАММОЛАРИ ВА ЕЧИМЛАРИ.....	49
6. Hamidov Nurmuhammad Orif o'g'li SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING JINOYAT SODIR ETISH MEKANIZMIDAGI O'RNI: VOSITA, USUL VA JINOIY-HUQUQIY KVALIFIKATSIYA MASALALARI.....	58
7. Kurbanov Ma'rufjon Mamadaminovich HAYVONLARGA NISBATAN SHAFQATSIZ MUNOSABAT UCHUN JINOIY JAVOBGARLIKNING ZAMONAVIY ASOSLARI: EKOLOGIK OQIBATLAR, JINOYAT- HUQUQIY MUHOFAZA VA FALSAFIY PARADIGMALAR.....	67
8. Тохиржонов Шерзод Шухратжон угли СОЦИАЛЬНО-ПРАВОВАЯ ОБУСЛОВЛЕННОСТЬ УСТАНОВЛЕНИЯ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА ЗЛОУПОТРЕБЛЕНИЕ ДОЛЖНОСТНЫМИ ПОЛНОМОЧИЯМИ.....	77
9. Ибрагимов Акмал Ишмуратович ЖИНОЯТ ИШИНИ СУДГА ҚАДАР ЮРИТИШДА ДАВЛАТ ҲИСОБИДАН ЮРИДИК ЁРДАМ КЎРСАТИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ ТАБИАТИ.....	89
10. Nugmanov Nugman Abdullayevich, Sayfullaeva Venera Nimatjonovna SUN'IY INTELLEKTNI XALQARO HUQUQIY TARTIBGA SOLISHNING SHARTNOMAVIY-HUQUQIY ASOSLARI.....	108
11. Sayfullaeva Venera Nimatjonovna SUN'IY INTELLEKTNING AXBOROT XAVFSIZLIGI SOHASIGA TA'SIRI VA XALQARO- HUQUQIY TARTIBGA SOLISHNING ASOSIY MUAMMOLARI.....	122
12. Musayev Djamaliddin Kamalovich GIYOHVANDLIK VOSITALARINING NOQONUNIY MUOMALASIGA QARSHI KURASHISHNING XALQARO-HUQUQIY MEKANIZMLARI SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	131

Sayfullaeva Venera Nimatjonovna,
Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti doktoranti,
Xalqaro huquq va ommaviy huquq fanlari kafedrası o'qituvchisi.
E-mail: venera@uwed.uz

SUN'IY INTELLEKTNING AXBOROT XAVFSIZLIGI SOHASIGA TA'SIRI VA XALQARO-HUQUQIY TARTIBGA SOLISHNING ASOSIY MUAMMOLARI

For citation: Sayfullaeva Venera Nimatjonovna. THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON INFORMATION SECURITY AND KEY ISSUES OF INTERNATIONAL LEGAL REGULATION. Journal of Law Research. 2026, 11 vol., issue 10.

 <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.23280964>

ANNOTATSIYA

Sun'iy intellekt axborot xavfsizligi sohasida real vaqt rejimida ishlash, hujumlarni bashorat qilish, tahdidlarni oldini olish, autentifikatsiya jarayonlarini avtomatlashtirish bilan bir qatorda, kiberhujumchilar uchun asosiy instrument sifatida foydalanilmoqda. Sun'iy intellektning rivojlanishi axborot xavfsizligi sohasiga katta ta'sirni olib kelib, sun'iy intellektidan xalqaro jinoiy maqsadlarda foydalanish (Dipfeyk firibgarligi, onlayn odam savdosi, shantaj va tovlamachilik, maxfiy kodlangan parollarni viruslar orqali ochish, avtomatlashtirilgan xakerlik yordamida virtual hujumlar uyushtirish, kiberhujum, kiberterrorizm, fishing va boshqalar) suratlari jadal ravishda o'sib bormoqda va axborot xavfsizligini ta'minlash darajasini oshirish zaruriyatga bo'lgan muhtojlik sezilmoqda. Ushbu maqolada sun'iy intellektning axborot xavfsizligi sohasiga ta'siri natijasida vujudga kelayotgan global darajadagi xalqaro-huquqiy muammolar tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, axborot xavfsizligi, axloq tamoyillari, Dipfeyk, kiberxavfsizlik, xalqaro-huquqiy tartibga solish, xalqaro ma'lumotlar almashinuvi, axborot tizimlari, onlayn firibgarlik, Model inversiyasi, ma'lumotlar zaharlanishi, gallyutsinatsiyalar, global tendensiya, muhim infratuzilma, kiberhujum, axborot monopulyatsiyasi, dizinformatsiya, ma'lumotlar monopolizatsiyasi, shaxsiy maxfiylik, axborot xavflar.

Сайфуллаева Венера Ниматжонова,
Докторант Университета мировой экономики и дипломатии,
преподаватель кафедры международного права и публично-правовых дисциплин.
E-mail: venera@uwed.uz

ВЛИЯНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА СФЕРУ ИНФОРМАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ И КЛЮЧЕВЫЕ ВОПРОСЫ МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

АННОТАЦИЯ

В сфере информационной безопасности искусственный интеллект используется не только для выполнения операций в режиме реального времени, прогнозирования атак, предотвращения

угроз и автоматизации процессов аутентификации, но и выступает в качестве основного инструмента киберпреступников. Развитие искусственного интеллекта оказало существенное влияние на ландшафт информационной безопасности; стремительно растут масштабы использования ИИ в международных преступных целях таких как мошенничество с применением дипфейков, торговля людьми в интернете, шантаж и вымогательство, взлом зашифрованных паролей с помощью вирусов, организация виртуальных атак посредством автоматизированного взлома, кибертерроризм, фишинг и многое другое, что создает острую необходимость в усилении мер по обеспечению информационной безопасности. В данной статье анализируются глобальные международно-правовые вызовы, обусловленные влиянием искусственного интеллекта на сферу информационной безопасности.

Ключевые слова: искусственный интеллект, информационная безопасность, этические принципы, дипфейк, кибербезопасность, международно-правовое регулирование, международный обмен данными, информационные системы, онлайн-мошенничество, инверсия модели, отравление данных, галлюцинации, глобальная тенденция, критическая инфраструктура, кибератака, манипулирование информацией, дезинформация, монополизация данных, конфиденциальность персональных данных, информационные риски.

Sayfullaeva Venera Nimatjonovna,

Doctoral student at the University of World Economy and Diplomacy,
Lecturer at the Department of International Law and Public Law Disciplines.

E-mail: venera@uwed.uz

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON INFORMATION SECURITY AND KEY ISSUES OF INTERNATIONAL LEGAL REGULATION

ANNOTATION

In the realm of information security, artificial intelligence is utilized not only for real-time operations, attack prediction, threat prevention, and the automation of authentication processes but also serves as a primary tool for cybercriminals. The development of artificial intelligence has significantly altered the information security landscape; the use of AI for international criminal purposes such as deepfake-enabled fraud, online human trafficking, blackmail and extortion, cracking encrypted passwords via malware, orchestrating virtual attacks through automated hacking, cyberterrorism, phishing, and more is rapidly expanding, creating an urgent need to strengthen information security measures. This article analyzes the global international legal challenges arising from the impact of artificial intelligence on the sphere of information security.

Keywords: artificial intelligence, information security, ethical principles, deepfake, cybersecurity, international legal regulation, international data exchange, information systems, online fraud, model inversion, data poisoning, hallucinations, global trend, critical infrastructure, cyberattack, information manipulation, disinformation, data monopolization, personal privacy, information risks.

Axborot xavfsizligi axborot tizimlari va axborotni istalmagan tajovuzkorlardan, zararli dasturlardan va istalmagan foydalanishdan texnik himoya qilish va institutsional xavfni minimallashtirish uchun axborotning mosligini ta'minlash sifatida belgilanadi. Axborot xavfsizligining ko'pgina ta'riflari axborot va ma'lumotlarni boshqarish bilan bog'liq maxfiylik, yaxlitlik va mavjudlik kabi masalalarni qamrab oladi. Kler Labat, Luka Tredinnik "axborot xavfsizligi tahdidlarni bartaraf etish emas, balki xavfni tushunish va boshqarish masalasidir, ya'ni axborotning maxfiyligini saqlash kabi muhim bo'lgan narsa, ham ma'lumotning, ham u joylashtirilgan jarayonlarning maqsadga muvofiqligini saqlashdir va bu muqarrar ravishda xavf tug'diradi. Xavfsizroq tizimlar tashkilotlar uchun o'ziga xos xavflarni keltirib chiqaradi, xavfsizlik va axborotning erkin oqimi o'rtasidagi haqiqiy savdoni har kuni o'lchash kerak" degan fikrlar bildiriladi [1]. Hozirgi axborot makonida sodir bo'layotgan hodisalardan kelib chiqib olimlarning fikrlariga qo'shilamiz. Sababi oxirgi yillarda ijtimoiy tarmoq tizimlari orqali turli ko'rinishdagi

havolalar, virusli chat-botlar yordamida insonga tegishli ma'lumotlar qo'lga kiritilmoqda va fuqarolarning shaxsiy daxlsizlik huquqi buzulish holatlari kuzatilmoqda.

Yillar o'tgan sari axborot xavfsizligini ta'minlash maqsadida davlatlar tomonidan sarflanadigan xarajatlar keskin oshishini ko'rshimiz mumkin. Jumladan, AQSh, Buyuk Britaniya, Germaniya, Fransiya, Shveytsariya, Lyuksemburg, Yaponiya, Xitoy, Singapur, Birlashgan Arab Amirliklari, Braziliya, Hindiston va MDH davlatlari zamonaviy startaplar va xavfsizlik texnologiyalariga faol investitsiya kiritib, kiberxavfsizlik investitsiyalarida tez o'sish namoyon bo'lmoqda. Davlatlarning investitsiyadan maqsadi kelajakda gigant kompaniyalarga kiberhujumlarning ortishi, iqtisodiyotda narxning oshishi, davlatning xavfsizligiga tegishli bo'lgan maxfiy ma'lumotlarini egallashga bo'lgan xavfning oshishi, rivojlanib kelayotgan davlatlarning xorijiy texnologik qaramlik va tajribali mutaxassislarni jalb qilishga moliyaviy ehtiyojni oshishi hamda muhim infrotuzilmalarda (energetika, sog'liqni saqlash, moliya va ishlab chiqarish) kiberhujumlar natijasida texnologik uzulushlarni oldini olishga qaratilgan.

Gartner prognozlariga ko'ra, 2025-yilda butun dunyo bo'ylab oxirgi foydalanuvchilarning axborot xavfsizligiga sarflaydigan xarajatlari 212 milliard dollarga yetgani va 2024-yilga nisbatan keskin 15,1% ga o'sganini ko'rshimiz mumkin. Prognoz uch yillik o'sish cho'qqisini anglatib, investitsiyalar sekinlashmasdan, balki tezlashib borayotganidan dalolat berishini ko'rsatadi. International Data Corporation (IDC) 2025-yil uchun 12,2% o'sganini va 2028-yilga kelib 377 milliard dollarga yetishini bashorat qilmoqda [2].

Biznes sohasi prognozlariga e'tibor qaratsak, har bir bashorat uning murakkabligi, tashkiliy ta'siri va kutilgan asosiy oqimga qadar bo'lgan vaqt oralig'i asosida baholanuvchi IDC FutureScape Worldwide Banking 2024 hisobotlari natijasiga ko'ra, 2025-yilga kelib, moliya institutlarining 33 foizi o'zlarining kredit operatsiyalariga korporativ razvedkani integratsiya qilishi, bu esa kredit bo'yicha qaror qabul qilish vaqtini 33 foizga qisqartirishi va yuqori 100 ta bankning 50 foizi mijozlarga 50 foiz mukofotlar va sodiqlik dasturlarini gipershaxsiylashtirishini kutish kerakligi bashorat qilinadi. Hisobotda katta til modellari va generativ sun'iy intellekt imkoniyatlaridan foydalanish kredit mahsulotlari uchun marketing kampaniyalarini boshqarishga e'tibor qaratish va ularni kuzatishga yordam berishi, mijozlar bilan munosabatlarni boshqarish (CRM) mijozlarning 360 darajali ko'rinishini ta'minlashi, bu esa potentsial savdo imkoniyatlarini aniqlashga va mijozlarning qoniqishi va ularni saqlab qolish darajasini oshirishga yordam berishi aytiladi. Bundan tashqari hisobotda banklar avtomatlashtirishni rag'batlantirish va biznes natijalarini yaxshilash uchun bulutli texnologiyalarni o'z ichiga olgan raqamli arxitekturalardan tobora ko'proq foydalanayotganligi, raqamlashtirishning kuchayishi bilan kiberxavfsizlik hujumlari va moliyaviy jinoyatlar - inboarding, tranzaksiya xavfsizligi, firibgarlik va kredit berish uchun xavflarni baholashning yaxshiroq va tezroq usullarini talab qilishi ko'rsatiladi [3].

Global kiberxavfsizlik istiqbollari 2025 hisobotida ko'ra tashkilotlarning 60 foizi geosiyosiy keskinliklar ularning kiberxavfsizlik strategiyasiga ta'sir qilgani, har uch bosh direktordan biri kiber josuslik va maxfiy ma'lumotlar/intellektual mulk (IP) o'g'irlanishini eng katta tashvishlari ekanligi, kiber rahbarlarning 45 foizi esa operatsiyalar va biznes jarayonlarining buzilishidan xavotirdaligi ko'rsatilgan. Yuqoridagi hisobotlar davlatlar tomonidan axborot xavfsizligi ta'minlashga masuliyat bilan yondashish va kiberhujumlarni oldini olishda sun'iy intellektni imkoniyatidan axloq qoidalariga rioya qilgan holda foydalanish kerakligini ko'rsatadi [4].

Axborot xavfsizligining asosiy vazifasi maxfiy ma'lumotlar va axborotni ruhsatsiz kirish, o'zgartirish yoki oqishdan himoya qilishdir. Hozirda sun'iy intellekt axborot xavfsizligini yaxshilashning kuchli yechimi sifatida qaraladi, chunki sun'iy intellekt tizimlari katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilishi, o'tmishdagi hujumlardan saboq olishi va noodatiy faoliyatlarni real vaqt rejimida aniqlashi mumkin. Mashinada o'rganish va chuqur o'rganish kabi texnologiyalar xavfsizlik tizimlariga tahdidlarni aniqroq aniqlashga va an'anaviy usullarga qaraganda tezroq javob berishga yordam beradi. Sun'iy intellekt buzg'unchiliklarni aniqlash, zararli dasturlarni aniqlash, firibgarlikni aniqlash va ma'lumotlarni himoya qilishda ishlatilishi mumkin [5]. Sun'iy intellekt turli xil kiberhujumlarga qarshi kurashishda axborot xavfsizligida muhim rol o'ynaydi. Ba'zi tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kiberhujumlarni ishlab chiqishda sun'iy intellektidan foydalanish yanada

murakkab va aniq hujumlarning paydo bo'lishiga olib kelishi mumkin, bu ularni aniqlash va qarshi turishni qiyinlashtiradi. Sun'iy intellekt cheklangan resurslar bilan real vaqt rejimida kiber tahdidlarni aniqlab, to'xtata oladi. Kiberhujumlarning doimiy ravishda rivojlanib borayotgan tabiati shuni anglatadiki, odamlar razvedkaga yetib borish uchun kurashadilar. Biroq, mashinada o'rganishdan foydalangan holda, sun'iy intellekt turli xil kiberhujumlarga qarshi kurashishda axborot xavfsizligida muhim ahamiyatga ega. Sun'iy intellekt tezkor tahlil qilish uchun ma'lumotlarni ajratib olishi va mavjud vazifalardan ko'p vaqt yoki kuch sarflamasdan mukammal xavfsizlikni ta'minlashi mumkin. Mashinada o'qitish inson tahlilchilariga chuqur tahlil natijalarini talqin qilishga va kiberjinoyatchilikka qarshi kurashish uchun yangi usullarni ishlab chiqishga e'tibor qaratish imkonini beradi [6].

Sun'iy intellektning axborot xavfsizligiga ta'siri amaliyoti. Bugungi kunda eng keng tarqalgan xavfsizlik muammolari algoritmik tarafkashlik, chuqur soxtalashtirish va manipulyatsiyadir. Biroq, sun'iy intellekt rivojlanishi bilan axborot xavfsizligi tahdidlarining yangi turlari Model inversiyasi (hujumchi faqat mashinali o'qitish modelining o'ziga kirish imkoniyatidan foydalangan holda dastlabki o'qitish ma'lumotlarini masalan, inson yuzlari, tibbiy yozuvlar yoki shaxsiy ma'lumotlar) qayta tiklashga urinadi), ma'lumotlar zaharlanishi, gallyutsinatsiyalar (bu neyrotarmoq va til modellarining mavjud bo'lmagan yoki xato ma'lumotlarni ishonchli va haqiqat sifatida to'qib chiqarib berish holatidir) va tezkor ma'lumotlar oqishi) paydo bo'lmoqda. Dasturiy ta'minot xavfsizligini yaxshilash ustida ishlaydigan notijorat jamg'arma bo'lgan Ochiq Dunyo Ilova Xavfsizligi Loyihasi (OWASP) model inversiyasi uchun hujum turli ko'rinishdagi senariylarini taqdim etadi [7].

IBM Think xodimlari Tom Krants va Aleksandra Jonkerning tadqiqotlariga ko'ra, ma'lumotlar zaharlanishi bu kiberhujum turi bo'lib, unda tahdid qiluvchi subyektlar sun'iy intellekt va mashinani o'rganish (ML) modellarini ishlab chiqish uchun ishlatiladigan o'quv ma'lumotlarini manipulyatsiya qiladi yoki buzadi.

Mastercard tadqiqotiga ko'ra, tashkilotlar o'tgan yili to'lov firibgarligi tufayli o'rtacha 60 million dollar yo'qotdilar. Hozirda sintetik shaxsni firibgarlik va o'zini o'zi taqlid qilish firibgarliklari generativ sun'iy intellekt tomonidan tez sur'atlar bilan o'sib bormoqda. Real vaqt rejimidagi ma'lumotlar va xulq-atvor tushunchalaridan foydalanadigan sun'iy intellekt vositalari firibgarlikni sodir bo'lishidan oldin to'xtatishga va yo'qotishlarni kamaytirishga yordam beradi. Sanoat yetakchilarining 83% sun'iy intellekt soxta ijobiy natijalar va mijozlarning ketishini kamaytirganini, bu firibgarlikning oldini olishda yangi davrni belgilab berganini aytishmoqda. Firibgarlar ijtimoiy muhandislik firibgarliklarini keng ko'lamda amalga oshirish uchun ishonchli chuqur soxtalashtirishlar, sintetik ovozlari va soxta hujjatlarni tezkor ravishda ishlab chiqarish uchun avlod sun'iy intellektidan foydalanmoqdalar.

Deloitte hisobotiga ko'ra, sun'iy intellekt 2027-yilga kelib AQShda firibgarlikdan 40 milliard dollar zarar ko'rishi mumkin. Bu 2023-yilda kuzatilgan 12,3 milliard dollardan uch baravar ko'p. Ammo banklar ham tezroq qarshi kurashish uchun sun'iy intellektidan foydalanmoqdalar. Ilgari firibgarlikning oldini olish guruhlar qaysi tranzaksiyalarni tasdiqlash yoki blokirovka qilishni hal qilish uchun qo'lda qoidalarni o'rnatgan. Endi sun'iy intellekt g'ayrioddiy naqshlarni aniqlash va real vaqt rejimida aqlli avtorizatsiya qarorlarini qabul qilish uchun ma'lumotlarni tahlil qilishi mumkin. Bu o'zgarish allaqachon o'z samarasini bermogda.

Financial Times Longitude bilan hamkorlikda tayyorlangan Mastercardning 2025-yilgi to'lov firibgarligining oldini olish bo'yicha hisobotida emitentlarning 42 foizi va sotib oluvchilarning 26 foizi so'nggi ikki yil ichida sun'iy intellekt tufayli firibgarlik urinishlarida 5 million dollardan ortiq mablag'ni tejab qolganligi aniqlangan.

Bolalar axborot xavfsizligi va sun'iy intellektning ta'siri. Ko'pgina tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, har bir mamlakat sun'iy intellekt kompaniyalari va provayderlari uchun o'z xizmatlarini ko'rsatishda bolalarni himoya qilish choralari ko'zda tutuvchi qoidalarni ishlab chiqishi kerak. Xitoy chatbotlardan foydalanishda xavfsizlik choralari ko'rmoqda, chatbotlarning zararli yoki zo'ravonlik bilan maslahat berishiga va qimor o'yinlarini targ'ib qiluvchi kontent yaratishiga to'sqinlik qilmoqda. Xitoy Kiberfazo Ma'muriyati (CAC) sun'iy intellekt firmalaridan

shaxsiylashtirilgan sozlamalarni taklif qilishni, foydalanish uchun vaqt chegaralarini belgilashni va hissiy sheriklik xizmatlarini ko'rsatishdan oldin vasiylardan rozilik olishni talab qildi. Ma'muriyat chatbot operatorlari o'z joniga qasd qilish yoki o'ziga zarar yetkazish bilan bog'liq har qanday suhbatlar inson tomonidan ko'rib chiqilishini ta'minlashi va bu haqda darhol foydalanuvchining vasiysiga yoki favqulodda vaziyatlar bo'yicha aloqa telefoniga xabar berishi kerakligini aytdi [8].

Xalqaro huquq doirasida sun'iy intellektning axborot xavfsizligiga ta'siri natijasida sohalar kesimida global muammolar yuzaga kelmoqda. Xalqaro ekologiya huquqida xavfli obyektlarning boshqaruv tizimlarin buzib kirish, "yashil" kiberhujumlarni uyushtirish, ekologik makonda kibertahdidlarning kuchayishi va kiberqurollardan foydalanish muammolari, xalqaro gumanitar huquqda raqamli hujumlar, harbiy zararlar muammosi, raqamli aloqalarning maxfiylikni zaiflashuvi, gumanitar qonun va urush qoidalarini chetlab o'tgan holda kibertahdidlarni uyushtirish muammolari, xalqaro migratsiya huquqida biometrik va shaxsiy ma'lumotlarning sizib chiqishi, Xalqaro migratsiya tashkiloti ma'lumotlar bazasining uchunchi shaxslar qo'liga tushib qolishi, sayohatchilarning fotosuratlarini va avtomobil raqamlarining o'g'irlanishi, qochqinlar ma'lumot bazalariga ruxsatsiz kirish, migrantlarga tegishli ma'lumotlarning tijorat tashkilotlari va jinoiy tasahkilotlarga noqonuniy ravishda o'tkazilishi kabi global muammolar yuzaga kelmoqda. Ushbu holatlarda biz Orxus konvensiyasi [9], Tallin qo'llanmasi [10], 1949-yilgi Jeneva konvensiyalari [11], raqamli ma'lumotlarning mamlakatlar o'rtasida harakatlanishini huquqiy tartibga soluvchi Yevropa Ittifoqining 108+ sonli konvensiyasi [12], Xavfsiz, tartibli va muntazam migratsiya bo'yicha global shartnoma (BMT) [13] va XMT ma'lumotlarini himoya qilish memorandumlariga [14] rioya qilmaslik holatlarini ko'rishimiz mumkin. Bundan tashqari, murakkab vazifalarni avtomatlashtirish va qaror qabul qilish aniqligini oshirish uchun sun'iy intellektdan foydalanish asosan axborot shaffofligi va ma'lumotlarni himoya qilish bilan bog'liq jiddiy huquqiy muammolarni tug'diradi. Xalqaro huquqdagi asosiy global tendensiya ixtiyoriy axloqiy tamoyillardan sun'iy intellektni qat'iy qonunchilik bilan tartibga solishga o'tishdir. Bugungi kunda global huquqiy landshaft xavflarni tasniflash, fuqarolik va jinoiy javobgarlik, intellektual mulk, shaffoflik va oshkoralik, shuningdek, ma'lumotlarni himoya qilish va maxfiylik kabi dolzarb masalalarni o'z ichiga oladi. Amaldagi ma'lumotlarga oid qonunlar va qoidalarga muvofiq, sun'iy intellekt bo'yicha ko'rsatmalar shaxsiy ma'lumotlarni to'plash, ulardan foydalanish va saqlash uchun shaxslarning roziligini talab qiladi. Ushbu ma'lumotlar maxfiylik xavflaridan himoyalangan bo'lishi kerak. Sun'iy intellekt provayderlaridan, shuningdek, shaxslarning ma'lumotlarni tuzatish, to'ldirish va o'chirish haqidagi so'rovlariga samarali javob berishlari kutilmoqda. Yevropa Ittifoqi ko'rsatmalari bundan ham ko'proq narsani anglatadi va shaxsiy ma'lumotlarning maxsus toifalari, masalan, irqiy/etnik kelib chiqishi, diniy e'tiqodi, sog'liq/biometrik ma'lumotlari va jinsiy hayot/orientatsiya bilan bog'liq tarafkashliklarni aniqlash va tuzatish uchun qat'iy jarayonni talab qiladi. Generativ sun'iy intellektning (kengi o'rinlarda GAI) paydo bo'lishi sun'iy intellektning shaxsiy ma'lumotlar jihatlariga e'tiborni kuchaytirdi. Masalan, Xitoydagi ko'rsatmalar loyihasi provayderlardan sun'iy intellekt tizimlarida ishlatiladigan ma'lumotlarni o'qitishning butun jarayonining bir qismi sifatida tegishli ma'lumotlar maxfiylik qonunlari va qoidalariga rioya qilishlarini kutadi [15].

Xalqaro huquq doirasida amaliyot. 2022-yil Amerika bulut xizmatlari va GDPR Yevropa ma'lumotlarni himoya qilish kengashi (keying o'rinlarda EDPB) Amerika bulut xizmatlarining Yevropa ma'lumotlarni himoya qilish qonunlariga rioya qilishini tekshirish haqida xabar beradi. Umumiy ma'lumotlarni himoya qilish to'g'risidagi qonun (keying o'rinlarda GDPR) ekstraterritorial doiraga ega bo'lib, Yevropa fuqarolarining shaxsiy ma'lumotlarini qayta ishlaydigan barcha kompaniyalarga tegishlidir. GDPR qonuni shaxsiy ma'lumotlarni uni yetarlicha himoya qilmaydigan mamlakatlarga uzatishni taqiqlaydi. Shu munosabat bilan, 2022-yil davomida EDPB milliy regulyatorlar bilan hamkorlikda davlat idoralari, Yevropa Ittifoqi muassasalari va ularning IT-xizmat ko'rsatuvchi provayderlarining GDPRga muvofiqligi bo'yicha auditlarini o'tkazadi. Fransiya ma'lumotlarni himoya qilish regulyatori Google Analytics'dan foydalanish Yevropa Ittifoqining Umumiy ma'lumotlarni himoya qilish to'g'risidagi Nizomini buzish ekanligini aniqladi. Xizmat shaxsiy ma'lumotlarni (shu jumladan cookie-fayllarni) Qo'shma Shtatlarga uzatadi, bu yerda chet

elliklarning shaxsiy ma'lumotlari Yevropa Ittifoqidagi kabi himoyalanmaganligni aniqlaydi. Avstriya regulatori ilgari Google Analytics'ga nisbatan shunga o'xshash qaror qabul qiladi.

Hozirgi kunda ham Yevropa ma'lumotlarni himoya qilish kengashi (EDPB) AQSh bulut xizmatlarining GDPRga muvofiqligini ko'rib chiqishni faol ravishda davom ettirmoqda. Sababi 2018-yil qabul qilingan "Ma'lumotlardan chet elda qonuniy foydalanishni aniqlashtirish to'g'risidagi qonun" va GDPR qoidalari doirasida siyosiy qarashlar farqlanadi. "Ma'lumotlardan chet elda qonuniy foydalanishni aniqlashtirish to'g'risidagi qonun" texnologiya provayderlari (Google, Amazon, Microsoft) uchun huquqiy majburiyatlarni aniqlashtiradi, transchegaraviy ma'lumotlarga samarali, maxfiylikni himoya qiluvchi, huquqni muhofaza qilish organlarining kirishini ta'minlaydi va xavfsizlik va raqamli suverenitetni kuchaytiradigan himoya choralari o'z ichiga oladi. Ushbu hujjat jinoiy tergovlarda elektron dalillarga kirishni tezlashtirish va xalqaro ma'lumotlar almashish shartnomalari uchun asos yaratadi [16]. Ammo ushbu qonun AQSh huquqni muhofaza qilish organlariga serverlar Yevropada joylashgan bo'lsa ham, provayderlardan (Amazon, Microsoft, Google) ma'lumotlarni so'rashga imkon beradi. Bu esa GDPR bilan ziddiyatni keltirib chiqaradi. AQSh qonunchiligiga ko'ra, davlat idoralari AQShdagi serverlarda saqlangan har qanday ma'lumotlarga, kimga tegishli bo'lishidan qat'i nazar, kirish huquqiga ega ekanligi sababli, Yevropa Ittifoqi davlat sektorida maxfiy ma'lumotlarni (moliya, sog'liqni saqlash, adliya) qayta ishlash uchun AQSh bulutlaridan foydalanishga qat'iy cheklovlar qo'yishni ko'rib chiqmoqda va "suveren bulut" talablarini kuchaytirmoqda.

Amaliyotda shaxsga doir ma'lumotlar suzushi natijasida "dezinformatsiya" va "chuqursoxtalashtirish" (deepfake) muammolari kelib chiqmoqda. BMT nigohida dezinformatsiya davlat yoki nodavlat subyektlari tomonidan tarqatilishi mumkin. Bu inson huquqlarining keng doirasiga putur yetkazishi, masalan, hukumat siyosati haqidagi noto'g'ri tasavvurlarga yoki favqulodda vaziyatlar yoki qurolli mojarolar paytida keskinlikning kuchayishiga olib kelishi mumkin. "Dezinformatsiya" atamasining aniq ta'rifi yoki umumiy tushunchasi yo'q, shuningdek, unga umumjahon qabul qilingan yondashuv ham mavjud emas. Bu atama Xalqaro Telekommunikatsiya Ittifoqi va YUNESKO tomonidan motiv, bilim yoki xatti-harakatlardan qat'iy nazar, ma'lum zarar yetkazish potentsialiga ega bo'lgan yolg'on yoki chalg'ituvchi kontentni tavsiflash uchun ishlatiladi. BMT Bosh Kotibi Antonio Guterres "Dezinformatsiyaga qarshi kurashish barqaror jamiyatlarni qurish va ommaviy axborot vositalari va axborot savodxonligini oshirishga uzoq muddatli investitsiyalarni talab qiladi" degan fikrlarni bildiradi.

Ayrim mutaxassislar tomonidan sun'iy intellektni shaxsga doir ma'lumotlarni oqishi va dezinformatsiyani ko'payishiga sabab bo'luvchi omil sifatida qaralmoqda. OECDning sun'iy intellekt yordamchilari bilan bog'liq maxfiylik muammolari tahlilida foydalanuvchi profillarini yaratadigan sun'iy intellekt yordamchilari tomonidan shaxsiy ma'lumotlarni to'plashning tobora ortib borayotgan muammosi va maxfiylik va nazorat masalalari ko'rib chiqiladi. Muallif ma'lumotlar xavfsizligi va ulardan foydalanish uchun javobgarlik foydalanuvchilarga yuklanmasligi kerakligini ta'kidlaydi, ular uzoq foydalanuvchi shartnomalari bo'yicha harakat qilishga majbur deydi. Shuning uchun qonun chiqaruvchilar bunday ma'lumotlarni qayta ishlash uchun aniq va bajarilishi mumkin bo'lgan standartlarni ishlab chiqishlari kerakligi aytiladi.

Hozirda axborot makonida sun'iy intellektni chuqur qalbakilashtirishlarda foydalanilmoqda. Buyuk Britaniya texnologiya vaziri Liz Kendall jinoyatchilar chuqur qalbakilashtirishdan ayollar va qizlarni aldash, ekspluatatsiya qilish va biz ko'rgan va eshitgan narsalarga bo'lgan ishonchni yo'qotish uchun foydalanmoqda degan fikrlarni bildiradi. Hukumat ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yilda taxminan 8 million chuqur qalbakilashtirish onlayn tarqatilgan. Ushbu ko'rsatkich 2023-yildagi 500 000 tadan sezilarli darajada ko'pdir. ChatGPT va shunga o'xshash vositalarning ishga tushirilishi natijasida generativ sun'iy intellekt chatbotlarining tez tarqalishi soxta kontentning ko'lamini va realizmi haqidagi xavotirlarni kuchaytirdi. Buyuk Britaniya Aloqa idorasi tomonidan olib borilgan tahlillar natijasiga ko'ra chuqur qalbakilashtirishni oldini olish maqsadida sun'iy intellekt kompaniyalari tegishli texnik choralarni ko'rishlari kerakligini ta'kidlaydi.

Microsoft, NVIDIA, Alphabet (Google), Meta, Amazon, Apple kabi sun'iy intellekt kompaniyalari mavjud. OpenAI, Anthropic, XAI, Mistral AI, Cohere bugungi kunda asosiy modellar

va chatbotlarni ishlab chiquvchilar hisoblanadi. Anthropic Amerikada joylashgan sun'iy intellektni tadqiqot qilish va ishlab chiquvchi kompaniya hisoblanadi. Kompaniyaga 2021-yilda asos solingan bo'lib, kompaniya o'zining mahsulotlari Klod (sun'iy intellekt modellari Haiku, Sonnet va Opus), Konstitutsiyaviy sun'iy intellekt (doimiy insoniy moderatsiyasiz zararli javoblarni minimallashtirish uchun sun'iy intellekt aniq tamoyillar to'plamiga amal qiladigan noyob o'rganish usuli) va dasturiy ta'minotdagi muhim zaifliklarni aniqlashga qodir bo'lgan zamonaviy Mifos modeliga egadir.

Sud jarayonlari. Kompaniya Mualliflik huquqi to'g'risidagi qonunning 107-bandiga muvofiq "adolatli foydalanish" qoidalarini buzganlikda ayblanadi. Kompaniyaning Klod modeli tezda matn bilan javob berishi, odam o'qishi va yozishini taqlid qilishi mumkin. Klodning turli versiyalari asosidagi katta til modellarini yoki LLMlarni Anthropic to'plagan markaziy kutubxonadan tanlangan kitoblardan boshqa matnlardan foydalangan holda o'rgatadi. Klod birinchi marta 2023-yil mart oyida ommaga e'lon qilingan. O'shandan beri Klodning ketma-ket yettita versiyasi chiqarilgan. Foydalanuvchilar Kloddan bepul savollar berishlari mumkin bo'ladi. Sud natijalariga ko'ra sun'iy intellekt kompaniyalarining o'z modellarini qonuniy ravishda olingan ma'lumotlar asosida o'qitish huquqini tasdiqladi. Biroq, sud shuningdek, Anthropicni millionlab noqonuniy kitoblardan foydalanganligi uchun javobgarlikka tortish kerakligi haqida qaror chiqardi [17].

2026-yil sun'iy intellektidan harbiy maqsadlarda foydalanish mumkinligi borasidagi kelishmovchiligi sababli kompaniya Kaliforniyadagi Federal Sudga Pentagonga qarshi da'vo arizasini taqdim etadi. Kompaniya qat'iy axloqiy cheklolarga rioya qilishni talab qiladi ya'ni sun'iy intellektidan amerikaliklarni ommaviy kuzatish yoki halokatli avtonom qurol tizimlarida ishlatilishi mumkin emasligi talab qiladi. AQSh Mudofaa vazirining o'rinbosari Emil Maykl Anthropic bosh direktori Dario Amodeini harbiylarni shaxsan nazorat qilishga va milliy xavfsizlikni xavf ostiga qo'yishga urinishda qattiq aybladi [18]. Sun'iy intellekt mustaqil ravishda ko'p bosqichli xakerlik hujumlarini amalga oshiruvchi avtonom "agentlik" tizimlarining paydo bo'lishi davlatlarni xushyorlikka chaqirmoqda. Chunki sun'iy intellekt bir necha soniya ichida katta hajmdagi ma'lumotlarni saralashga yordam beradi, shovqin kamayishi natijasida tezroq aqlli qarorlar qabul qilish imkoniyatini beradi. Anthropicning Klodi maxfiy harbiy operatsiyada qo'llanilgan birinchi neyron tarmog'i hisoblanib, Pentagon uni AQSh maxsus kuchlarining Venesuela prezidenti Nikolas Maduronni qo'lga olish operatsiyasi paytida va Eronga qilingan zarbalarda ishlatgan.

Yuqorida keltirilgan vaziyatlar va jahonda yuz berayotga voqealarda xulosa qilganimizda, sun'iy intellektidan foydalanishda "qizil chiziqlar"dan o'tish va axborot makonini zaiflashuvidan darak bermoqda. Sababi xalqaro huquqda internetning transchegaraviy tabiati, AQSh va Rossiyaning farqli siyosiy manfaatlari, davlat harakatlarini tajovuzkorlik harakatlari sifatida tasniflash uchun "axborot qurollari" yoki "kiberhujumlar"ning umum qabul qilingan huquqiy ta'rifi yo'qligi davlatning kiberhujumda ishtirokini isbotlash muammosini keltirib chiqaradi. Bu esa muayyan davlatning xalqaro huquqiy javobgarlikdan qochish imkonini beradi.

Xulosa o'rnida aytish joyizki, har bir davlatlarning o'z axborot makonini nazorat qilishga intilishi axborotning erkin oqimi prinsipi o'rtasidagi ziddiyatni kuchaytiradi. Natijada sun'iy intellektni harbiy sohalarida rag'batlantirib, global mojaro xavfini oshirishga olib keladi. Rossiya va Xitoyning Budapesht konvensiyasiga qo'shilmagani, axborot xavfsizligini taminlashda ikki xil nazariyada (suverenitet va kontent ustuvorligiga qaratilgan axborot mazmunini qamrab oluvchi qat'iy, qonuniy jihatdan majburiy qoidalar tizimini yaratish bo'yicha Rossiya yondashuvi, infratuzilma, foydalanuvchilar huquqlarini himoya qiluvchi ochiq, erkin va xavfsiz internet konsepsiyasini qamrab oluvchi AQSh yondashuvi) qolishi BMT universal qoidalar sekin harakatlanishiga olib keladi. Ushbu salbiy holatlarni oldini olish maqsadida sun'iy intellektni xavfsizligi sohasida sun'iy intellektni tartibga solinishi kerak.

Ushbu salbiy holatlarni oldini olish maqsadida BMT doirasida sun'iy intellektni tartibga solish standartlarini ishlab chiqish jarayonlarida, avvalambor, BMT Xavfsizlik Kengashi doimiy a'zolari o'rtasida axborot xavfsizligi sohasida sun'iy intellekt ta'sirida yuzaga kelayotgan global xavflarni oldini olishga qaratilgan masalalar kun tartibida ko'rishi va umumiy kelishuv asosida konsensusga erishish zarur. Veto huquqiga ega AQSh va Rossiya Federatsiyasining axborot xavfsizligi sohasida kelishuvi kelajakda sun'iy intellektni tartibga solishda axborot xavfsizligini

ta'minlovchi normalarni ishlab chiqish hamda xalqaro huquq manbaalarini takomillashtirish imkonini beradi.

BMT sun'iy intellektni tartibga solishda xalqaro axborot xavfsizligini chetlab o'tishi kelajakda global axborot xavflarni: muhim infratuzilmaga kiberhujumlar oritish, axborot monopulyatsiyasi va dizinformatsiyaning ko'payishi, ma'lumotlar monopolizatsiyasi, shaxsiy maxfiylikning buzulishi va boshqa axborot xavflarni kuchayishiga olib keladi.

Iqtiboslar/Сноски/References:

1. Claire Laybats, Luke Tredinnick. Information security. Business information Review 2016. Vol. 33(2). PP 76-80. [Elektron resurs] URL: // https://www.researchgate.net/publication/303869808_Information_security
2. Cybersecurity Spending by Country: A Strategic Guide for Business Leaders . June 26, 2025. Updated: May 14, 2026. [Elektron resurs] URL: // <https://deepstrike.io/blog/top-countries-cybersecurity-spend-2025> IDC eBook 1 Predictions 2024: Industries. [Elektron resurs] URL: // <https://info.idc.com/rs/081-ATC-910/images/IDC-FutureScape-Predictions-2024-Industries-eBook.pdf>
3. Global Cybersecurity Outlook 2025. [Elektron resurs] URL:// https://www.bosconsulting.lt/reports/WEF_Global_Cybersecurity_Outlook_2025.pdf
4. Manish L Jivtode . Role of Artificial Intelligence in Information Security: Challenges and Future Directions. 2025. [Elektron resurs] URL: // https://www.researchgate.net/publication/399470736_Role_of_Artificial_Intelligence_in_Information_Security_Challenges_and_Future_Directions
5. Hasan Ahmed Salman, Abdulazeez Alsajri. The Evolution of Cybersecurity Threats and Strategies for Effective Protection. A review 2023. [Elektron resurs] URL: // https://www.researchgate.net/publication/385685835_The_Evolution_of_Cybersecurity_Threats_and_Strategies_for_Effective_Protection_A_review
6. Abhilash Chakraborty, Anupam Biswas, and Ajoy Kumar Khan. Artificial Intelligence for Cybersecurity: Threats, Attacks and Mitigation. [Elektron resurs] URL: // <https://arxiv.org/pdf/2209.13454>
7. Hasan Ahmed Salman, Abdulazeez Alsajri. The Evolution of Cybersecurity Threats and Strategies for Effective Protection. A review 2023. [Elektron resurs] URL: // https://www.researchgate.net/publication/385685835_The_Evolution_of_Cybersecurity_Threats_and_Strategies_for_Effective_Protection_A_review Abhilash Chakraborty, Anupam Biswas, and Ajoy Kumar Khan. Artificial Intelligence for Cybersecurity: Threats, Attacks and Mitigation. [Elektron resurs] URL: // <https://arxiv.org/pdf/2209.13454> The OWASP study. ML03:2023 Model Inversion Attack . [Elektron resurs] URL: // https://owasp.org/www-project-machine-learning-security-top-10/docs/ML03_2023-Model_Inversion_Attack
8. Osmond Chia 2025. China to crack down on AI firms to protect kids.// <https://www.bbc.com/news/articles/c8dydlmenvro>
9. Convention on access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters done at Aarhus, Denmark, on 25 June 1998 // <https://unece.org/DAM/env/pp/documents/cep43e.pdf>
10. Tallinn Manual (published in 2013 by Cambridge University Press) // <https://ccdcoe.org/research/tallinn-manual/>
11. Geneva Convention for the amelioration of the condition of the wounded and sick in armed forces in the field of august 12, 1949 // <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%2075/volume-75-I-970-English.pdf>
12. The Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data (CETS No. 108) // <https://www.coe.int/en/web/data-protection/convention108-and-protocol>

13. Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration (GCM) // <https://www.ohchr.org/en/migration/global-compact-safe-orderly-and-regular-migration-gcm>
14. XMT rasmiy veb-sahifasi // <https://www.wto.org/>
15. AI is helping banks save millions by transforming payment fraud prevention 2026.// <https://www.mastercard.com/global/en/news-and-trends/Insights/2026/ai-is-helping-banks-save-millions-by-transforming-payment-fraud-prevention.html>
16. This document briefly explains the CLOUD Act and clarifies what it does and does not allow regarding US law enforcement access to cross-border data. <https://cdn-dynmedia-1.microsoft.com/is/content/microsoftcorp/microsoft/msc/documents/presentations/CSR/CLOUD-Act-What-it-is-and-is-not.pdf>
17. Case 3:24-cv-05417-WHA // <https://www.documentcloud.org/documents/25982181-authors-v-anthropic-ruling/>
18. The Pentagon's culture war tactic against Anthropic has backfired. 2026. James O'Donnellarchive page // https://www.technologyreview.com/2026/03/30/1134881/the-pentagons-culture-war-tactic-against-anthropic-has-backfired/?gad_source=1&gad_campaignid=20737314952&gbraid=0AAAAADgO_mhu1P_TpfECNHXlkjx-RFZrY&gclid=Cj0KCQjw2YDQBhD_ARIsAE1qeSeVTIb23Iin-jypDc25ZrbigJlYBLL6p1GDcR0s8Gc0hRpFmF4OOeAaAtaoEALw_wcB

ҲУҚУҚИЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ ПРАВОВЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ

JOURNAL OF LAW RESEARCH

Taqdim etilayotgan maqolalarga qo'yilgan talablar:

1. Maqola o'zbek, ingliz va rus tillarida qabul qilinadi va Microsoft Word dasturida Times New Roman shriftida 12 kegl, 1 satr oralig'ida, sahifalar barcha tomondan 2 sm qoldirilgan bo'lishi shart. Satr boshi - 1,25 sm bo'lib, satrlarni eniga to'g'irlash, so'zlarni boshqa qatorga ko'chirish avtomatik tarzda bo'lishi lozim.
2. Birinchi qator o'ng tomondan muallifning familiyasi, ismi va otasining ismi, ikkinchi qatorda muallifning ish joyi, lavozimi, ilmiy darajasi va unvoni va e-mail, uchinchi qatorda sahifaning o'rtasida bosh va qalin harflar bilan maqolaning nomi yoziladi. Ushbu ma'lumotlar o'zbek, ingliz va rus tillarda berilishi lozim.
3. Keyingi qatordan o'zbek, ingliz va rus tillarida kamida 60 ta o'zbek, ingliz va rus tillarida so'zdan iborat annotatsiya beriladi.
4. Keyingi qatordan 6-10 ta o'zbek, ingliz va rus tillarida kalit so'zlar beriladi.
5. Keyingi qatordan asosiy matn umimiy so'zi minimal 2000 ta bo'ladi.
6. Adabiyotlarning to'liq ro'yxati asosiy matndan so'ng alifbo tartibida ko'rsatilishi lozim va havolalar asosiy matnda bo'lishi kerak [1, B.25].
7. Maqolada keltirilgan dalillarning to'g'riligi uchun muallif mas'ul, plagiat holati taqiqlanadi.
8. Web of science, Scopus tizimidagi jurnallardan iqtiboslar olish maqsadga muvofiqdir.

Требования к оформлению научной статьи:

1. Статья принимается на узбекском, английском и русском языках и должна быть оформлена в Microsoft Word шрифтом Times New Roman, размер 12, межстрочный интервал — 1, поля со всех сторон — 2 см. Абзацный отступ — 1,25 см; выравнивание по ширине и переносы слов должны быть включены автоматически.
2. В первой строке справа указываются фамилия, имя и отчество автора; во второй строке — место работы автора, должность, ученая степень и звание, а также e-mail; в третьей строке по центру страницы крупным и жирным шрифтом — название статьи. Эти сведения должны быть приведены на узбекском, английском и русском языках.
3. Ниже дается аннотация на узбекском, английском и русском языках, содержащая не менее 60 слов на каждом языке.
4. Далее приводятся 6–10 ключевых слов на узбекском, английском и русском языках.
5. Далее основной текст: общий объем текста должен быть не менее 2000 слов.
6. Полный список литературы должен быть приведен после основного текста в алфавитном порядке; ссылки должны присутствовать в основном тексте в формате [1, C.25].
7. Автор несет ответственность за достоверность приведенных в статье доказательств; плагиат запрещен.
8. Рекомендуется цитирование журналов из база данных Web of Science и Scopus.

Requirements of the articles submitted:

1. Articles are accepted in Uzbek, English and Russian and must be prepared in Microsoft Word using Times New Roman font, size 12, single line spacing, with 2 cm margins on all sides. First-line indent is 1.25 cm; text should be justified and word hyphenation/line breaks set to automatic.
2. In the first line on the right: the author's surname, given name and patronymic; in the second line: the author's affiliation, position, academic degree and title, and e-mail; in the third line centered on the page: the article title in bold and uppercase (or bold). These details must be provided in Uzbek, English and Russian.
3. Next, provide an abstract in Uzbek, English and Russian of at least 60 words in each language.
4. Next, provide 6–10 keywords in Uzbek, English and Russian.
5. Next, the main text: total word count must be at least 2000 words.
6. The full list of references must appear after the main text in alphabetical order, and citations should appear in the main text in the format [1, P.25].
7. The author is responsible for the accuracy of the evidence presented in the article; plagiarism is prohibited.
8. It is advisable to include citations from journals indexed in Web of Science and Scopus.